Anul al 54-lea | 16 Pagini | EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei | 16 Pagini | Nr. 196 Luni 19 Iulie 1937

Taxa poștală plătită in numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIATIUNII" SIBIU

UNIVERSUL

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni in țară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

PROTECȚIA IMPOTRIVA „CALAMITĂȚILOR NATURALE"...

Intre cele peste o mie de congrese internaționale, ce s'au organizat, la Paris, cu prilejul Expoziției universale, este unul despre care nu s'a auzit până azi: congresul internațional pentru protecția națiunilor impotriva „calamităților naturale": cutremure de pământ, erupțiuni vulcanice, inundații, cicloane, avalanșe, alunecări de terenuri, prăvălirea stâncilor din munți, epidemii de ciumă, de holeră și de alte boli primejdioase, invazii de lăcuste, secetă, umflarea și revărsarea apelor oceanului pe uscat, etc.

Un italian, d. Ciraolo, președinte al soc. Crucei roșii, a propus în 1921 stabilirea unei ințelegeri între toate națiunile civilizate, cu scopul de a se ajuta împotriva calamităților naturale.

Propunerea d-lui Ciraolo a fost luată în seamă și ea a dat naștere primului congres internațional pentru protecția omenirii împotriva calamităților naturale, la care vor face interesante comunicări geografii, geologii, meteorologii, sismologii, entomologii, parazitologii, medicii specialiști și delegații autorizați ai puterilor publice din diferite țări.

Dacă este foarte necesară colaborarea națiunilor și a savanților lor, în acest scop, tot atât de necesară ar fi luarea măsurilor preventive împotriva oamenilor ce provoacă, adeseori, calamități naturale.

Așa, de ex., despăduririle din regiunile muntoase favorizează formarea torenților, iar torenții contribue la alunecarea terenurilor, la sfărâmarea și prăbușirea stâncilor în văi. Iată o calamitate naturală, provocată de oameni, de lipsa lor de prevedere și în special de reaua organizare a serviciilor pentru protecția domeniului forestier.

Zonele inundabile sunt cunoscute și dacă în epocile când apele fluviilor își sporesc considerabil volumul, se înregistrează dezastre, în mare parte vina este tot a oamenilor, cari n'au luat măsurile impuse de interesele lor colective împotriva acestei calamități naturale.

Chiar în regiunile cunoscute vulcanice, oamenii uită pericolul ce-i amenință și construesc locuințele lor la poalele vulcanilor nestinși.

Dar, pe lângă calamitățile naturale, mai sunt alte calamități create, sau îngăduite de oameni, de guvernele națiunilor din care fac parte.

Acestea sunt calamități ce interesează ordinea socială, bunele moravuri și morala.

Statul modern, sub motiv, sau sub pretext, că el trebue să-și asigure venituri, încurajează direct sau indirect vițiile, tolerând jocurile de noroc în localuri publice.

Parlamentul nostru a votat un proect de lege, prin care s'au interzis jocurile de noroc mecanizate, în casino-uri și în orice localuri publice.

Intreaga opinie publică a luat act cu satisfacție de această dispoziție legislativă, care a făcut onoare Parlamentului. Totuși, după câteva luni, în timpul acestei vacanțe parlamentare, printr'un simplu decret-lege, s'au autorizat jocurile mecanizate in cazinouri, sub motiv că din veniturile realizate prin tolerarea acestor jocuri, se vor putea întreține spitale și se vor putea întreprinde lucrări pentru înfrumusețarea stațiunilor balneo-climatice...

Scopul poate să scuze întrebuințarea acestor mijloace condamnabile? De sigur că nu.

Iată, că pe lângă necesitatea unei cooperări a națiunilor pentru protecția împotriva calamităților naturale, mai este nevoe și de solidaritatea membrilor societății civilizate, pentru protecția împotriva calamităților provocate de guvernele ce nu țin totdeauna seama de comandamentele morale și de interesele sociale.

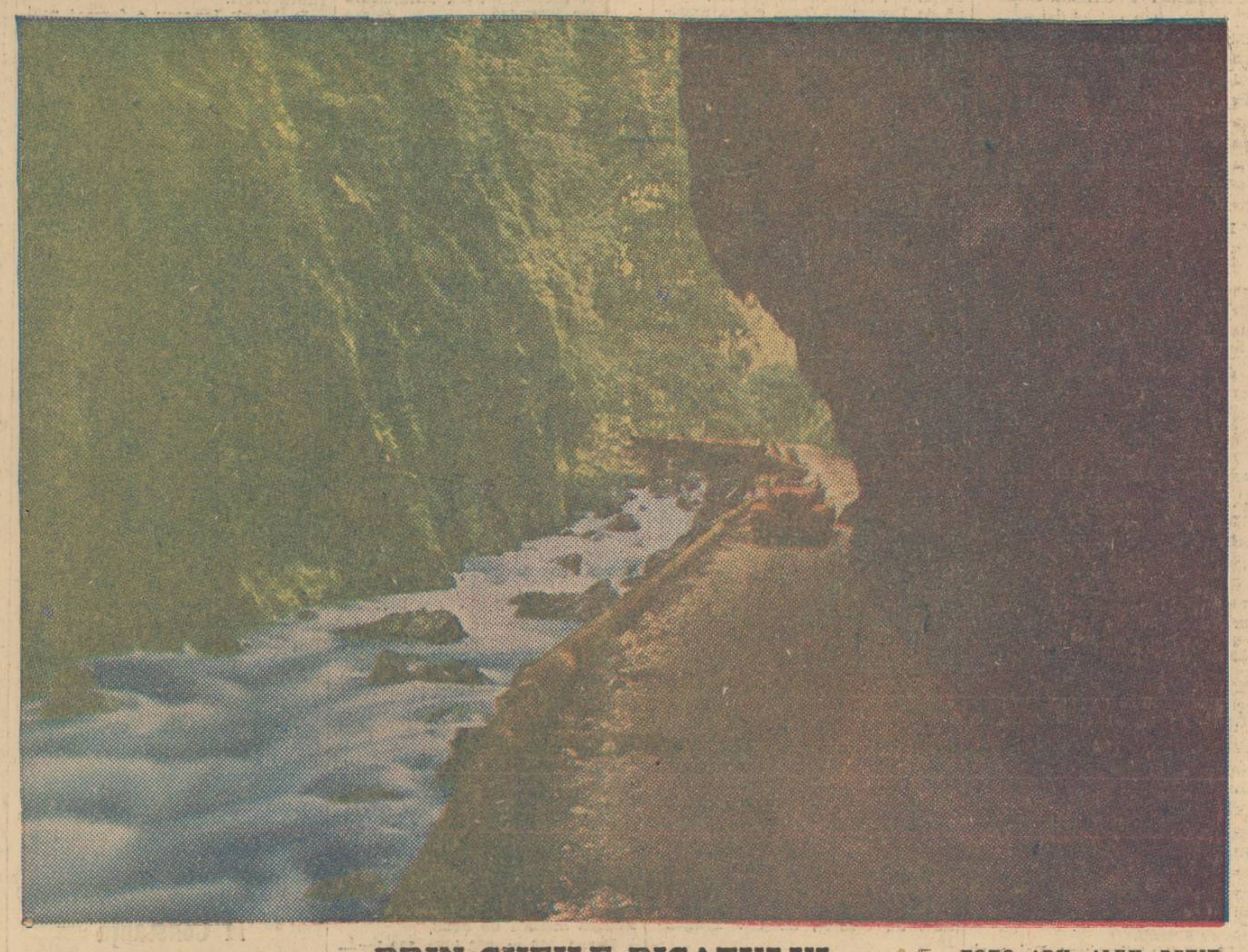

PRIN CHEILE BICAZULUI — FOTO ARH. ALEX. PETIT

Naționalismul și minoritățile

M'a surprins, bine înțeles, fără să mă supere, graba cu care un cititor minoritar a găsit de cuviință să facă, printr'o scrisoare ce-mi trimite, unele observațiuni și să ridice unele obiecțiuni în legătură cu precedentul meu articol „Congrese de ale minorităților".

In rezumat, cititorul acesta, căruia îi recunoaștem bucuros urbanitatea stilului, tăgăduește, pe de o parte, că situația minorităților etnice din România ar fi întocmai așa cum am arătat-o în articolul meu, iar, pe de altă parte, crede că o atitudine justă și liberală față de minorități ar fi zădărnicită de curentul naționalist, care, în deosebi de câțiva ani încoace, se afirmă tot mai puternic și influențează tot mai mult activitatea publică în toate domeniile.

„Pentru minoritățile etnice și religioase, scrie d-sa, zile mai bune se vor ivi atunci când democrația, care este desbrăcată de prejudecăți naționaliste și e străină de concepții șovine, va birui, va câștiga spiritele și va determina linia de conduită a guvernanților, precum și a celorlalți factori, cari dețin o parte mai mare sau mai mică din autoritatea statului. De aceea, minoritățile etnice au tot interesul să biruiască partidele și curentele de stânga împotriva partidelor și curentelor de dreapta".

Asupra interesului sau, mai exact, a câștigului ce l-or fi având minoritățile dela noi din victoria partidelor și curentelor de stânga, ținem să relevăm o ciudățenie, o izbitoare contradicție de atitudine, așa cum se desprinde din realitatea faptelor.

Minoritarii, dacă ar fi să-l credem pe corespondentul nostru ocazional, ar dori biruința partidelor și curentelor românești de stânga. In acelaș timp însă, ei între ei se organizează pe programe de dreapta, ba chiar de extremă dreaptă. Așa procedează sașii din Ardeal, șvabii din Banat, ungurii și alți minoritari. Organizațiile lor politice stau pe baza de un naționalism împins până la șovinism.

Așa fiind, nu e oare o ciudățenie sau, cum am mai spus, o izbitoare contradicție între ceeace fac ei și ceeace pretind românilor să facă?

Dar nu stăruim mai mult asupra acestui punct, mai ales că articolul de față nu este scris cu intenții de polemică, ci animați de dorința de a lămuri unele stări de lucruri și de a împrăștia unele credințe greșite.

De pildă, o scurtă lămurire în ce privește starea economică a minorităților etnice în comparație cu starea economică a elementului românesc.

Să luăm ca teren de cercetare Ardealul. In Ardeal, românii formează, așa cum au format din totdeauna, majoritatea populației. Cu toate acestea, în comerț și industrie, elementul românesc este aproape inexistent.

La sate, de asemenea, românii se găsesc, față de minoritari, într'o situație de inferioritate. Minoritarii au cele mai bune pământuri de cultură și vitele cele mai multe și mai bune. In sate cu populație mixtă, casele locuite de români sunt mai mici, mai sărăcăcioase.

Cauza acestei deosebiri de situație nu trebue căutată în unele însușiri cu care minoritarii ar fi înzestrați într'un grad mai mare decât românii, ci în politica de asuprire necruțătoare dusă de veacuri întregi împotriva fraților noștri de sânge de către foștii stăpânitori ai țării.

Dela Unire încoace, administrația română nu numai că nu s'a atins de privilegiata situație economică a minoritarilor, ci, dimpotrivă, le-a îmbunătățit-o. Le-a îmbunătățit-o prin reforma agrară, aplicată cu toată nepărtinirea, atât față de români, cât și față de minoritari. Grație reformei agrare, țăranii unguri dela noi sunt astăzi proprietari de pământ și trăesc mult mai bine decât țăranii din Ungaria, cari, precum se știe, continuă a munci ca iobagi latifundiile grofilor și magnaților.

Intrucât privește teama manifestată de unii minoritari față de întărirea printre români a ideii naționale, declarăm cu toată convingerea că este o teamă lipsită de orice temeiu. Naționalismul, adevăratul naționalism, este prin definiție constructiv. Toți câți ne străduim pentru afirmarea reală a ideii naționale, nu urmărim decât ridicarea propriului nostru element, a elementului românesc și creștin, la situații ce i se cuvin după dreptatea cea mai elementară.

Minoritarii, cari au renunțat sincer și definitiv de a-și îndrepta privirile peste graniță și de a primi de acolo sugestii și îndrumări, trebue să vadă în opera de ridicare a elementului românesc o primă și indispensabilă condițiune pentru întărirea statului, din care fac ei înșiși parte.

N. BATZARIA

P. S. — In articolul „Congrese de ale minorităților" s'a strecurat o greșală de tipar, pe care credem că cititorii au îndreptat-o. Anume, în fraza „noi, românii, nu opunem în Basarabia decât un singur cotidian rusesc", cuvântul „rusesc" trebue înlocuit prin cuvântul „românesc".

S'a dat de urma aviatoarei Earhart?

Londra, 16 (Rador). — Corespondentul din Aukland (Noua Zeelanda) al agenției „Reuter" transmite:

Un amator de radio anunță că a captat un mesaj de pe vasul port-avion „Lexington", din care reese că s'ar fi dat de urma aviatoarei Amelia Earhart.

In mesaj se anunță că lă-

sându-se în cursul nopții mai multe petarde de pe bordul vasului, s'ar fi primit un semnal luminos ca răspuns.

—oxoOoxo—

Industria de război a Ungariei

Destăinuirile unui inginer german

de R. SEIȘANU

Intr'o recentă declarație publică, d. Kanya, ministrul de externe al Ungariei, a făcut cunoscut, că guvernul maghiar nu este dispus să încheie pacte de neagresiune cu statele din Mica Ințelegere, condiționate de recunoașterea din partea lor a dreptului de egalitate în materie de înarmări ce-l reclamă țara sa.

Se mai spune, la Budapesta, că Ungaria nu poate să rămână dezarmată, pe când toate celelalte state vecine sunt înarmate și deci lipsită de mijloace de apărare, impuse de propria sa siguranță.

Sunt cunoscute însă înarmările ce le-a făcut și le face Ungaria, atât sub regimul iluzoriu al controlului militar interaliat, cât și după desființarea acelui control.

Impotriva clauzelor militare ale tratatului dela Trianon, Ungaria a sporit și sporește continuu efectivele sale sub arme, numărul diviziilor și al diferitelor formațiuni speciale. Se plâng apoi maghiarii că, după aplicarea tratatului, li s'au luat fabricile de explozive ce erau situate lângă frontiera austriacă; iar cea mai bine utilată dintre ele, — aceea de la Bratislava — a intrat în posesiunea Cehoslovaciei, așa că sunt lipsiți de o industrie de război.

In realitate, Ungaria a luat măsuri, încă din anul 1923, în vederea desvoltării unei industrii de război.

Căci, iată ce a publicat revista germană „Zeitschrift für des gesamte Schiess und Sprengstoffwesen mit der Londerabteilung Gesschutz", (No. 5 din Mai 1925), într'un articol semnat de ing. Franz Langenscheidt:

„Fabrica de pulbere neagră, construită în timpul războiului la Magyarovar, se află lângă noua frontieră și aceasta a determinat guvernul ungar să clădească, în interiorul țării, într'un loc apărat, o nouă fabrică.

Nu a fost ușor să se găsească un loc potrivit care să corespundă tuturor cerințelor. S'a hotărît, după o matură chibzuială, alegerea unui teren din colțul nord-vest al romanticului lac Balaton. După îndelungate studii și pregătiri, începute încă din 1923, a început în Ianuarie 1924 executarea proectelor.

Uzina se împarte în următoarele secțiuni:

1. FABRICA DE NITROGLICERINA;

2. FABRICA DE NITROCELULOZA;

3. FABRICA DE PULBERE FARA FUM;

4. FABRICA DE TRINITROTOLNEU (trotol).

O instalație pentru fabricarea tetranitrometilului anilină a fost montată în apropiere de Budapesta și servește exclusiv pentru fabricarea capselor de tetril.

La fiecare din aceste uzine a prezentat o mare importanță aprovizionarea cu apă și așezarea centralei de forță.

Este interesant modul cum a fost rezolvată această chestiune în „Füzfö".

Un aviator, care ar zbura deasupra fabricei, va căuta, în primul rând, să găsească sala de mașini și de cazane, ca printr'o bombă bine lansată să nimerească centrul uzinei. S'au săpat în adâncime, sub pământ, în roca de dolomit și s'au construit câteva clădiri — fiecare de patru etaje. Aici sunt cazanele cu aburi și instalațiile anexe.

Apa necesară fabricii se ia din lacul Balaton, printr'un canal lung și îngust.

Fabrica de nitroglicerină lucrează după acelaș procedeu, pe care eu l-am introdus în Dottikon (Argau), în anul 1922, stabilimentul societății Schweizerische Sprengstoff. Fabrica A. G. *(Deplasarea nitroglicerinei făcându-se după procedeul lui Nathan).*

Această instalație e în partea cea mai ridicată a terenului fabricei. Nitroglicerina curge, prin cădere naturală, dela aparatul de nitrare și spălătorie la filtrare și de aici printr'o conductă de 100 m. lungime, la fabrica de pulbere.

In fabrica de nitroceluloză nitrarea celulozei nu se face în centrifugale, utilizate în genere la nitrare, ci după metoda nouă americană, care se mai numește și procedeul „Trois

(Continuare in pag. 2-a)

Ciocnire de trenuri in stația Techirghiol

Opt călători răniți. — Cinci in stare gravă

Constanța, 16 Iulie

Trenul automotor 9270 Techirghiol - Constanța, care plecase spre Constanța, a ciocnit din urmă, astă seară la ora 9.20, în stația Techirghiol, trenul de persoane 9006, ce urma să plece peste o jumătate oră în aceeaș direcție.

Ciocnirea a fost foarte puternică, automotorul sfărâmându-se.

Opt călători din automotor au fost răniți, cinci din ei mai grav.

Aceștia din urmă sunt: sublt. invalid N. Calgiu, din com. Plopi (Mehedinți), care are baza craniului și picioarele fracturate; gardianul public Ilie Dima și soția sa Floarea, din Silistra; comerciantul David Heim Schwartz și soția sa Clara, din București, str. Căpitan Prapertuti No. 17.

Răniții au fost duși la spitalul „Dr. Sion" din Constanța.

Vinovați de această ciocnire sunt acarul Nedelcu și mecanicul N. Georgescu, cari nu au respectat semnalele de distanță. Amândoi au fost arestați.

—xoxOxox—

Vase de război italiene, in vizită la Dubrovnic

Belgrad, 16 (Rador). — Vasele școală ale marinei de război italiene „Amerigo Vespucci" și „Colombo" au sosit la Dubrovnic.

Vizitele generalului Nedici in Franța

Paris, 16 (Rador). — *Generalul Nedici, șeful de stat major al armatei iugoslave, a plecat azi dimineață la Chalons sur Marne.*

D-sa va vizita mâine instalațiile de artilerie și material motorizat din tabăra militară Mailly, după care va pleca la Verdun, spre a vizita orașul și va face un pelerinaj la osuarul dela Douaumont.

Generalul Nedici va vizita în sfârșit orașul Metz și fortificațiile din est, precum și orașul Strasbourg, iar Marți seara se va înapoia la Pairs.

O ciocnire între două automobile la Marcilly-en-Vilette (Franța), în care și-au găsit moartea 6 persoa[ne]

Noui măsuri pentru introducerea și eșirea leilor din țară

Comunicatul Băncii Naționale

Arătam în reportajul de eri modificările aduse regulamentului legii devizelor, în ce privește modul de întrebuințare a leilor externi și interni, precum și rațiunea care a determinat această măsură de o covârșitoare importanță pentru moneta noastră națională.

Prin nouile dispoziții se precizează în chip lămurit libertatea de a putea introduce în țară lei în orice cantitate, rămânând restricțiunile în ce privește eșirea din țară a biletelor Băncii Naționale.

In acest scop, conducerea institutului nostru de emisiune, a ținut să fixeze normele în cadrul cărora se poate aplica noul jurnal al consiliului de miniștri și a dat următorul comunicat:

„In conformitate cu dispozițiunile art. 4 al. 1 din legea pentru reglementarea comerțului de devize din 15 Aprilie 1935, Banca Națională a României aduce la cunoștință că, începând dela publicarea prezentului comunicat și până la 31 Octombrie a. c., INTRODUCEREA IN ȚARA A BILETELOR BANCII NAȚIONALE A ROMANIEI, AFLATOARE EFECTIV în STRAINATATE, ESTE LIBERA, FARA INDEPLINIREA NICI UNEI FORMALITAȚI.

Utilizarea acestor bilete în interiorul țării este și rămâne complet liberă".

In cercurile financiare dela noi există însă nedumerire asupra motivului pentru care s'a fixat un termen până când se acordă această libertate, deoarece o dispoziție de completă suprimare a oricărei îngrădiri presupune că nu e nevoe de asemenea măsuri de prevedere. Realitatea pare să fie însă, că Banca Națională vrea să vadă în acest timp efectul acestei libertăți, care, așa cum este dată, e departe de a fi completă și va da desigur loc la complicațiuni inerente unor anumite tendințe de speculațiune.

*

Că această teză poate fi întemeiată reiese din faptul că BANCA NAȚIONALA A INASPRIT REGIMUL EȘIRII DIN ȚARA A LEILOR, hotărînd că, nici un călător care iese din țară nu poate avea asupra sa decât cel mult 2.000 lei, exclusiv, în monetă metalică.

Este interzis scoaterea din țară a biletelor Băncii Naționale a României.

Măsură foarte prevenitoare, dar foarte aspră, întrucât utilizarea monetei noastre metalice în străinătate pare imposibilă și atunci asistăm de fapt la o restrângere a exodului de lei în străinătate.

Deci, libertate pentru introducerea în țară a biletelor Băncii Naționale și în schimb interzicerea categorică a eșirii acestor bilete.

*

Mai rămâne chestiunea leilor *interni, deoarece conducerea Băncii Naționale studiază cum s'ar ajunge la o măsură prin care să poată împiedica utilizarea acestor disponibilități de lei în* exporturi, *apreciindu-se că asemenea operațiuni ar permite încetul cu încetul evaziuni de capitaluri sub formă de devize, operațiuni nestingherite de anumite favoritisme în fixarea prețurilor la mărfurile de export.*

*

Se vor întocmi și instrucțiunile, cari vor fi trimise băncilor autorizate pentru aplicarea nouilor dispoziții ale legii devizelor.

V. S.

SCRISORI DIN LONDRA

Planul de mediațiune al Angliei

de AUGUR

Londra, Iulie

Ne displace că suntem nevoiți să vorbim din nou despre Spania. In această afacere înotăm în plină irealitate. Scopurile urmărite de politicile naționale se deosebesc de idealul oficial al neintervenției, pe care pretind să le aplice guvernele din Europa. Dar, toată lumea dorește să păstreze cât mai mult posibil această mască. Ce suntem noi, ca să îndrăsnim s'o ridicăm?

Textul compromisului, pe care guvernul britanic îl oferă comitetului internațional, s'a publicat astăzi. El confirmă ceeace am afirmat mai de mult asupra principiilor conducătoare ale politicii acestei țări. De prisos să mai revenim asupra acestui punct. Decepția nu e de cât pentru aceia cari, împotriva rațiunii și a evidenței, văd Marea Britanie nu așa cum e, ci așa cum le-ar plăcea să fie.

Textul britanic are meritul de a nu putea place nimănui. Și tocmai aceasta, după părerea noastră, constitue meritul său. Datoria unui mediator se deosebește de aceea a unui judecător. Acesta trebuie să facă astfel ca balanța să se plece de partea justiției.

Dar, mediatorul caută o soluție de mijloc, care asimilează dela fiecare din părți elementele susceptibile de a contribui la formarea unui acord. In mod inevitabil, toată lumea e nemulțumită. După cum am spus, textul britanic posedă [...] îndoială [...] această caracteristică neplăcută, dar necesară operei unui mediator. El nu e pe placul nimănui.

Compromisul propus de guvernul britanic poate, în definitiv, să nu fie primit de părțile opuse. Un lucru e însă sigur: el nu poate fi respins fără discuție, și aceasta nu numai din cauză că ar fi un afront adus Marei Britanii, care a fost invitată în unanimitate, de membrii comitetului, să-și ia rolul de mediator, dar și fiindcă el conține germenul unei soluții practice. Cu simțul realității care-i caracterizează, englezii nu mai insistă asupra nici unei forme de control naval. Ei propun să-l înlocuiască printr'un control în porturile spaniole. Ideea, poate, se va dovedi imposibil de executat. Dar meritul autorilor compromisului e de a fi refuzat să se imobilizeze pe poziția, în care nu mai puteau rezista. Controlul naval, după conflictul dintre teza anglo-franceză și aceea a Italiei și a Germaniei, nu se mai poate face. La Londra, s'a recunoscut aceasta și se caută o alternativă. Dacă ne gândim, că propunerea unui control naval în doi, adică împreună cu Franța, a venit din partea Marei Britanii, vom vedea că mediatorul nu se exclude pe el însuși din numărul acelora cărora li se cere să facă un sacrificiu.

(Continuare in pag. 2-a)